

[Udenrigsministeren.]

ling til, om der skal være udvalgsbehandling. Jeg forstod også, at hr. Steen Folke formentlig senere vil rejse sagen, hvad man jo kan i udenrigsudvalget og andre steder, hvor man kan stille spørgsmålet: hvad gør I så nu, hvor det er kommet i gang, for at holde vognen på sporet? Det er klart, at det vil jeg prøve at svare på, så godt jeg kan.

Hr. Steen Folke siger, vi gerne vil have disse konventioner jaget igennem uden udvalgsarbejde, men så vidt jeg husker, var hr. Steen Folke den eneste, der bad om udvalgsarbejde om det næste forslag, der er til behandling, da det blev behandlet engang i efteråret, og jeg synes, hr. Steen Folke må give mig ret i, at den nye fremsættelse af forslaget viser, at der er et par ting, vi har klaret op i mellemtiden i kraft af de spørgsmål, der blev stillet under udvalgsarbejdet. Jeg vil altså gerne dementere, at jeg skulle have den indstilling, som hr. Steen Folke her nævner.

Og så vil jeg gerne endnu en gang takke for tilslutningen til forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslaget til folketingsbeslutning direkte til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks tiltrædelse af konventionen om begrænsning af statsløshed af 30. august 1961.

(Beslutningsforslag nr. B 4. Fremsat 9/3 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Erik Andersen (S):

Som allerede nævnt af ministeren var dette forslag til første behandling i forrige samling, nærmere betegnet den 7. december 1976, og jeg havde ved den lejlighed den ære at meddele tilslutning til ratifikationen fra samtlige

partier, der dengang var i folketinget, med undtagelse af VS.

Enkelte partier har dog stillet spørgsmål med hensyn til Sveriges og Norges holdning til konventionen, og disse ting er nu afklaret, dels gennem ministerens svar – jeg kan henviser til Folketingets Forhandlinger 1976–77, 1. samling, sp. 2781–2785 – dels i den nye fremsættelsestale. Her skal jeg måske fremhæve, at den danske tilpasning af lovgivningen, det gælder loven om dansk indfødsret, jo allerede i 1968 blev bragt i overensstemmelse med denne konvention, samt at Norge og Sverige har tiltrådt konventionen uden at gøre brug af den i artikel 8, § 3, hjemlede ret til nu eller senere at indføre mulighed for at fratage folk deres statsborgerskab.

Jeg måtte også konstatere ved samme lejlighed, at hr. Steen Folke dengang havde en hel del opklaringsarbejde, han gerne ville igennem, og jeg vil gerne sige, at hvis ikke de svar, der blev givet dengang, og den nuværende fremsættelsestale giver en tilstrækkelig besvarelse, så vil jeg ikke sætte mig imod, at vi tager et yderligere opklaringsarbejde i udenrigsudvalget, da dette udvalg jo ikke har ret meget at bestille for tiden.

Arentoft (FP):

Fremskridtspartiet kan nu som i december 1976 gå ind for, at Danmark tiltræder denne konvention, som jo helt er i overensstemmelse med lov nr. 252 af 27. maj 1950 om dansk indfødsret, og vi mener i og for sig ikke, der er noget behov for udvalgsarbejde.

Kjelgaard (KF):

Jeg synes, det er helt fantastisk, at en konvention, der er et led i FN's bestræbelser på at forbedre flygtninges og statsløses stilling, bliver vedtaget på en konference i 1961 og først træder i kraft 14 år efter, tiltrådt af kun 6 stater, herunder Norge og Sverige. Det siger noget om, hvor svært det er at få tingene hurtigt igennem også på internationalt niveau.

Jeg forstår godt de betænkeligheder, Danmark tidligere har haft, og som vi og sikkert mange andre lande vel stadig væk har ved konventionens artikel 8, § 3. Det strider mod dansk retsopfattelse, at man i visse lande kan fradømmes sit statsborgerskab eller måske slet ikke opnå noget statsborgerskab. På trods heraf tror vi i det konservative folkeparti, at kon-

[Kjelgaard.]

ventionen er et lille skridt i retning af at give flygtninge og statsløse, ikke mindst flygtningebørn, større menneskeret, hvorfor vi går ind for den. Har vi først tiltrådt konventionen, tror jeg, at Danmark med betydelig større vægt kan påvirke de lande, der ikke respekterer menneskerettighederne, og det vil fortsat være en af vores opgaver.

Langsted (CD):

Vi ser denne konvention som et led i internationalt samarbejde og i nordisk samarbejde. Dansk lovgivning er jo allerede ændret i overensstemmelse med konventionens krav, og derfor er det helt naturligt, at vi endelig langt om længe, kan man sige, tiltræder den. Vi kan næsten betragte det som en formalitet.

Jeg skal naturligvis også som andre talere udtrykke betænkelighed ved konventionens artikel 8, § 3, som absolut stridende mod nordisk retsopfattelse, således som det også er sagt i fremsættelsestalen, og jeg skal ligeledes anbefale, at der ikke sker behandling i et udvalg.

Bolvig (RV):

Jeg kan også på det radikale venstres vegne anbefale, at vi tiltræder konventionen.

Vi er naturligvis ivrige for at forbedre flygtninges og statsløses stilling, hvorfor selv små skridt har ret. Det var dejligt, selvfølgelig, om man helt kunne afskaffe statsløshedsproblemet, hvilket da også har været FN's folkeretskommissions oprindelige hensigt. Jeg formoder, det fremsatte forslag er det længste, man realistisk kan komme på nuværende tidspunkt. Det indeholder da også nogle forbedringer og kan forhåbentlig have en vis moralsk effekt.

Når konventionen trods en udtalt god hensigt ikke kan forventes at have den helt store virkning, så skyldes det, som andre også har været inde på, artikel 8, § 3, der tillader den kontraherende stat at fratage personer statsborgerskab, hvis man har udvist en for staten skadelig adfærd. At den enkelte sikres rimelig lejlighed til at gøre indsigelser gældende for en domstol eller en eller anden uafhængig instans, svækker ikke tvivlen på, at denne artikel vil blive groft misbrugt. Jeg forstår da også, at det netop er det forhold, der er skyld i, at Danmark så længe har tøvet med at tiltræde denne konvention.

Da De Forenede Nationers højkommisær for flygtninge ved flere lejligheder har opfor-

dret Danmark til at tiltræde konventionen – ja, der har vel ligefrem været lagt pres på os – og da både Sverige og Norge for længst har tilsluttet sig, ser jeg ikke nogen grund til, at vi ikke gør det, til trods for vores betænkeligheder.

Jeg vil da ikke undlade at bede ministeren om ikke at glemme denne sag, men fortsat arbejde på, at den oprindelige hensigt med konventionen bliver nået. Vi må ikke tro, at flygtninges og statsløses problemer er løst med denne konvention, det er meget langt fra at være tilfældet, men et lille skridt har også ret, og jeg håber som sagt, at ministeren fortsat vil gøre sig store anstrengelser for at lette de statsløses og flygtningenes problemer. Det har de i høj grad brug for.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Socialistisk folkeparti kan stemme for ratifikation af konventionen med den begrundelse, hr. Erik Andersen fremlagde i tinget den 7. december sidste år på de fleste partiers vegne. SF stemmer for tiltrædelse af konventionen i erkendelse af, at dens artikel 8, § 3, ikke vil blive brugt i Danmark.

Ib Nørhønd (DKP):

Det angivne formål for konventionen er jo at begrænse tilfælde af statsløshed og i særlig grad at gøre det muligt for børn, som ellers ville blive statsløse, at erhverve statsborgerskab. Dette formål anser vi for understøttelsesværdigt.

Det er jo en sag, der har bevæget sig langsomt, må man nok sige. Den oprindelige konvention stammer fra 1961, og nu er man altså kommet så langt, at visse stater har ratificeret, idet Irland, Storbritannien og Østrig har afgivet erklæringer om, at disse lande bevarer adgangen til at fratage personer deres statsborgerret. I og med disse ratifikationer skulle selve konventionen jo kunne træde i kraft. Vi er lidt skeptiske med hensyn til dens betydning, men hvis den kan bidrage til at løse problemer, specielt for nogle så uskyldige som børn, så vil vi da ikke modsætte os forslaget og agter at stemme for.

Honoré (KrF):

Statsløshed kan være en tragedie for de mennesker, der oplever det. Hvis man kender tilfælde med statsløse mennesker, så føler man virkelig, hvor alvorlig mangelen på et statsbor-

[Honoré.]

gerskab kan være. Denne konvention er jo ikke særlig vidtgående, men den er da afgjort et fremskridt, og kristeligt folkeparti kan tilslutte sig, at vi tiltræder den.

Lis Starcke (DR):

Jeg skal blot på retsforbundets vegne sige, at vi kan billige Danmarks tiltrædelse af denne konvention.

Steen Folke (VS):

Jeg er godt klar over, at det er mit ansvar, at denne sag ikke blev færdigbehandlet uden udvalgsbehandling, sidst den blev forelagt i tinget, da jeg som den eneste foruden hr. Erik Andersen tog ordet og bl. a. bad om en udvalgsbehandling af sagen. En af de ting, som jeg ønskede, var en belysning af sagen fra Dansk Flygtningehjælp. Det forekom mig relevant at få en udtalelse fra flygtningehjælpen om denne sag, og jeg vil da godt lige citere udenrigsministeren for hans bemærkninger i den anledning. Det kan måske sætte hans afsluttende bemærkninger i forbindelse med den foregående sag i dag i relief. Udenrigsministeren sagde (Folketingets Forhandlinger 1976-77, 1. samling, sp. 2785):

»Men da jeg forstår, at det betyder vældig meget for hr. Steen Folke at få et stykke papir, som ingen reel indflydelse har på sagen, så skal jeg da begribeligvis, som man bør gøre, når et sådant krav bliver rejst her i tinget, fremskaffe en sådan udtalelse.«

Så meget om udenrigsministerens velvilje over for ønsker om at få udvalgsbehandling af nogen af disse sager.

Nu vel. I mellemtiden er der sket et opklaringsarbejde, som er resulteret i en ændret skriftlig fremsættelse af forslaget. Der er to nye punkter, punkterne 5 og 6, i den, der er sket en tydeliggørelse af den danske regerings holdning til artikel 8, § 3, og endelig er der kommet den ønskede udtalelse fra Dansk Flygtningehjælp.

Jeg vil godt lige repetere, at VS principielt er overordentlig sympatisk indstillet over for de bestræbelser på at løse problemerne omkring statsløshed, som denne konvention også skal bidrage til. Det skal der ikke være nogen som helst tvivl om. Det for os afgørende i sagen har været en meget stor betænkelighed ved at medvirke til noget, der indeholder

denne artikel 8, § 3. Jeg ved ikke, om et udvalgsarbejde på nuværende tidspunkt er nødvendigt; sådan set kunne der stadig være ting at opklare, mener jeg. Jeg skal dog ikke igen kræve et udvalgsarbejde om sagen, men vil nøjes med at sige for VS' vedkommende, at vi ikke vil medvirke til vedtagelse af ratifikation af traktaten i den form, den har nu, på trods af vores positive holdning til hovedsigtet. Vi vil undlade at stemme. Når det er tilfældet, så er det, fordi vi finder, der er tale om en alvorlig mangel i konventionen på grund af denne artikel 8, § 3, som ganske vist – det forstår vi og er sådan set tilfredsstillende blevet overbevist om – den danske regering ikke agter på nogen måde at benytte sig af, men som andre landes regeringer jo kan benytte sig af. Vi er i vort parti sådan indstillet, at vi afgør ikke sagerne alene under hensyntagen til, hvordan det påvirker danskere; vi mener også, at man bliver nødt til at tage stilling til, hvilke konsekvenser det har for andre, og vi mener altså, det er en overordentlig uheldig konsekvens, hvis der er tale om, at andre regeringer kan benytte denne artikel 8, § 3. over for folk, der er omfattet af denne lovgivning. Det er for os tilstrækkeligt til at sige, at så ønsker vi ikke at medvirke til forslagets gennemførelse, for selve det, at der eksisterer en konvention, der indeholder denne artikel 8, § 3, er i sig selv med til at give en slags legitimitet, international legitimitet så at sige, til foranstaltninger af den art, som er foreskrevet i artikel 8, § 3.

På den baggrund vil vi, på trods af vores helt klare positive holdning til hovedsigtet, undlade at stemme.

Minister uden portefølje Lise Østergaard:

Jeg vil blot komme med en kort kommentar til det sidste indlæg af hr. Steen Folke, idet jeg vil undlade at gå ind i replikskiftet imellem hr. Steen Folke og udenrigsministeren. Så vidt jeg har forstået den sidste fremsættelse, var baggrunden for udenrigsministerens stillingtagen til ønsket om en udtalelse fra Dansk Flygtningehjælp nok den, at det netop er højkommisseren for flygtninge, der har påmindet den danske regering om sagen og opfordret os til at tiltræde konventionen, og da Dansk Flygtningehjælp jo er samarbejdspartner med højkommisseren, ville det være helt overvejende sandsynligt, at man også dér var positivt indstillet.

Det er tydeligt fremgået af denne sags lang-

[Minister uden portefølje.]

somme forløb, at det netop er dobbeltheden på grund af den famøse artikel 8, § 3, som gør, at man har været i tvivl om, hvorledes man bedst kunne fremme det formål, der her er tale om. Jeg synes også, det er gået klart igennem debatten her, at alle ønsker at fremme det formål, som man med denne konvention ønsker at fremme. Når man har tøvet en overgang, har det vel været ud fra de overvejelser, som hr. Steen Folke har givet udtryk for. Men når man fra højkommisæreren for flygtninge bliver opfordret til at støtte sagen ved at tilslutte sig konventionen, så kan der for mig ikke være nogen tvivl om, at det vil være det rigtige skridt at tage.

Derefter synes jeg, der er al grund til at beklage, at en sag som denne har så lang en vej, og jeg synes også, der er al grund til at beklage, at så få lande indtil nu har tilsluttet sig konventionen. Men vejen må for mig at se være den, at vi tilslutter os og derigennem går ind i en opinionsdannelse, som forhåbentlig kan få disse sager til at forløbe noget bedre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslaget til folketingsbeslutning direkte til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om stats-tilskud m. v. til zoologiske haver.

(Lovforslag nr. L 59. Fremsat 10/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Albertsen (S):

Der er her tale om genfremsættelse af et lovforslag, som blev fremsat her i tinget umiddelbart før valget. Ved den lejlighed havde vi mulighed for at vurdere lovforslagets økonomiske og andre virkninger, og jeg skal ikke trætte tinget med at gentage min tale fra dengang. Jeg skal kun kort sige, at det bortset fra en enkelt lille ændring er nøjagtig det samme forslag, at

dets økonomiske virkninger holdes inden for de samme rammer, og at det alene tager sigte på i første omgang at sikre fortsættelsen af Zoologisk Have her i København og Zoologisk Have i Ålborg.

De spørgsmål, der nåede at blive stillet, mens forslaget blev bearbejdet i udvalget, er ikke af en sådan karakter, at det for nærværende kan give anledning til en ændret principiel stilling til dette forslag, for der er ikke nogen af dem, der i og for sig ændrer den holdning, socialdemokratiet har til lovforslagets sigte.

Vi skal selvfølgelig drøfte lovforslaget videre i kulturudvalget, men jeg kan på socialdemokratiets vegne anbefale forslaget.

Poulsgaard (FP):

Den lille ændring, som hr. Albertsen omtalte, har heller ikke fået os til at skifte mening. Jeg holdt sidst en glimrende tale, hvis jeg selv skal sige det, og jeg skal heller ikke trætte tinget med at gentage, hvad jeg sagde, vor mening er den samme. Vi er i dag i en situation, der er endnu værre: riget fattes penge, vi fattes mange penge. Det er der nogle partier der er skyld i. Disse partier burde også tænke sig lidt om. Zoologiske haver er noget, som har kørt udmærket uden statsindblanding, og vi ser overhovedet ingen grund til, at staten skal rode sig ind i det, så det bliver noget makværk som alt andet.

Med disse ord tror jeg nok, jeg har givet udtryk for, at vi ser meget uvilligt på dette forslag.

Kaj V. Andersen (V):

Sigtet med dette lovforslag kan vi bestemt ikke være uenige i, det ser vi med stor sympati på. Der kan anføres mange udmærkede argumenter for at opretholde dette naturlige og uundværlige led i den almindelige kultursammenhæng, som netop de zoologiske haver – og specielt disse to udmærkede fungerende etablerement, som der her er tale om – udgør.

Der er dog nok to indvendinger, vi i første række vil drage frem, og det kan vi så gøre mere udførligt under udvalgsarbejdet. Det drejer sig om § 4 om grundlaget for tilskuddene. Man har valgt lønudgifterne som beregningsgrundlag, og der argumenteres i bemærkningerne til lovforslaget på forskellig måde for, at det var det nemmeste at gøre det på den måde. Det er nok tænkeligt, det er det nemmeste.